

УДК 69.003

Н.Б.Сердюченко к.е.н., доц.;

О.Ю. Башинська, КНУБА, м. Київ

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті представлені основні прийоми аналізу стану фінансової стійкості будівельного підприємства, наведені основні показники, за якими реалізується такий аналіз.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, суб'єкт господарювання, ліквідність, оборотні активи, будівельне підприємство.

Актуальність теми. Аналіз фінансової стійкості будівельного підприємства є одним із найважливіших етапів оцінки його діяльності або фінансово – економічного стану. Він містить необхідну інформацію для інвесторів і характеризує здатність даного будівельного підприємства нести відповідальність за свої борги і зобов'язання та нарощувати свій економічний потенціал.

Дана тема є дуже актуальною, оскільки аналіз комплексу показників фінансової стійкості допомагає визначити фактори, які на неї впливають, що дає змогу вжити заходів щодо покращення стану фінансової стійкості будівельного підприємства, зменшення залежності суб'єкта господарювання від зовнішніх фінансових ресурсів та забезпечити його платоспроможність в довгостроковому періоді часу.

Аналіз останніх досліджень. Фундаментальні питання теорії та практики діагностики стану фінансової стійкості підприємства, у т.ч. будівельного, наводяться в працях багатьох закордонних та вітчизняних вчених, таких як Е. Альтман, А.Робсон, Л.Д. Буряк [2], Ф.Ф. Бутинець [3], О.В. Грачов [4] та інших. Проте, не зважаючи на велику кількість наукових робіт, теоретичні аспекти різних методів проведення аналізу стану фінансової стійкості підприємства розкрито не повною мірою.

Ціллю даної статті є апроксимаційний аналіз існуючих підходів для визначення стану фінансової стійкості будівельного підприємства із подальшою апробацією деяких методів на прикладі реального підприємства ПАТ «УКБМ».

Фінансова стійкість підприємства – інтегральний показник, що характеризує фінансовий стан суб'єкта господарювання в цілому та відображає ступінь надійності інвестування капіталу в даний об'єкт.

Ф.Ф. Бутинець пише, що основним завданням аналізу стану фінансової стійкості є визначення

здатності підприємства протистояти дії різноманітних факторів, що впливають на його фінансовий стан, та визначення здатності підприємства здійснювати господарську діяльність і отримувати прибуток в умовах економічної самостійності [3].

О.В.Грачов у своїй праці пропонує методологію оцінки фінансової стійкості підприємства в динаміці, тобто проведення даного аналізу на основі результатів фінансової діяльності за період [4]. Концепцією цього підходу є проведення аналізу забезпеченості власних джерел фінансування для погашення боргів та зобов'язань за рахунок побудови графіка балансу руху власних матеріальних ресурсів за період, що в цілому дає змогу розкрити суть динамічної оцінки фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Це дозволяє проводити моніторинг фінансової стійкості підприємства у режимі реального часу, а тому сучасний аналітик має можливість більш успішного контролю за діяльністю підприємства.

Проте, більш класичним підходом є визначення стану фінансової стійкості підприємства за двома ознаками: за врахуванням ступеня покриття запасів джерелами фінансування та за врахуванням рівня ліквідності оборотних активів.

Даний аналіз за першою ознакою здійснюється за допомогою узагальнюючих та часткових показників.

Узагальнюючим показником є надлишок або нестача джерел фінансування, що необхідні для формування запасів підприємства. Він визначається як різниця між величиною джерел покриття і величиною запасів. Вартість запасів поступово прирівнюється до величини власного оборотного капіталу, та довгостроковими і короткостроковими кредитами та позиками.

Відповідно до забезпеченості запасів є чотири типи фінансової стійкості підприємства, рис. 1.

Абсолютна стійкість – такий тип фінансової ситуації зустрічається рідко, оскільки він характеризує достатню забезпеченість запасів за рахунок власного оборотного капіталу.

Нормальна стійкість вказує на те, що підприємство залучає довгострокові кредити для забезпечення запасів і є платоспроможним.

Передкризовий стан – коли підприємству потрібно окрім довгострокових кредитів залучити також короткострокові кредити та зобов'язання. Платоспроможність такого підприємства порушена, проте є можливість її відновити.

Кризовий фінансовий стан - підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери, дебіторська заборгованість не покривають кредиторської заборгованості та прострочених позик [1]. У [6] для підвищення забезпеченості запасів рекомендують зменшення оборотності кредиторської заборгованості.

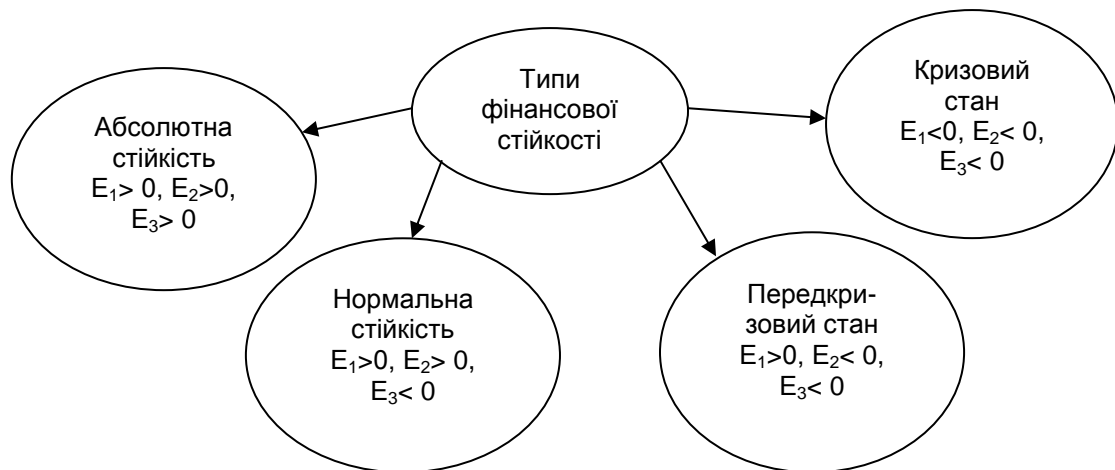

Рис. 1. Типи фінансової стійкості підприємства

Така класифікація здійснюється на основі даних фінансового звіту за допомогою таких показників: E_1 , E_2 , E_3 , що відображають забезпеченість запасів та почергово привінюються до нуля. Ці показники розраховують наступним чином:

$$E_1 = H_1 - H_4, \quad (1)$$

$$E_2 = H_2 - H_4, \quad (2)$$

$$E_3 = H_3 - H_4, \quad (3)$$

де H_1 – наявність власного оборотного капіталу для формування запасів: ряд.(380-80), H_2 – наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування

запасів: $H_1 + \text{ряд.}(480+430+630)$, H_3 – наявність власного оборотного капіталу, довгострокових та короткострокових кредитів та позик, необхідних для формування запасів: $H_2 + \text{ряд.}(500+510)$, H_4 – запаси: $H_3 + \text{ряд.}(100+110+120+130+140)$.

Даний підхід до визначення стану фінансової стійкості підприємства було апробовано на реально діючому будівельному підприємстві ПАТ «УКБМ». За даними його фінансового звіту за 2011, 2012 та 2013 роки було розраховано ступінь забезпеченості запасів. Результати розрахунків показано на рис. 2.

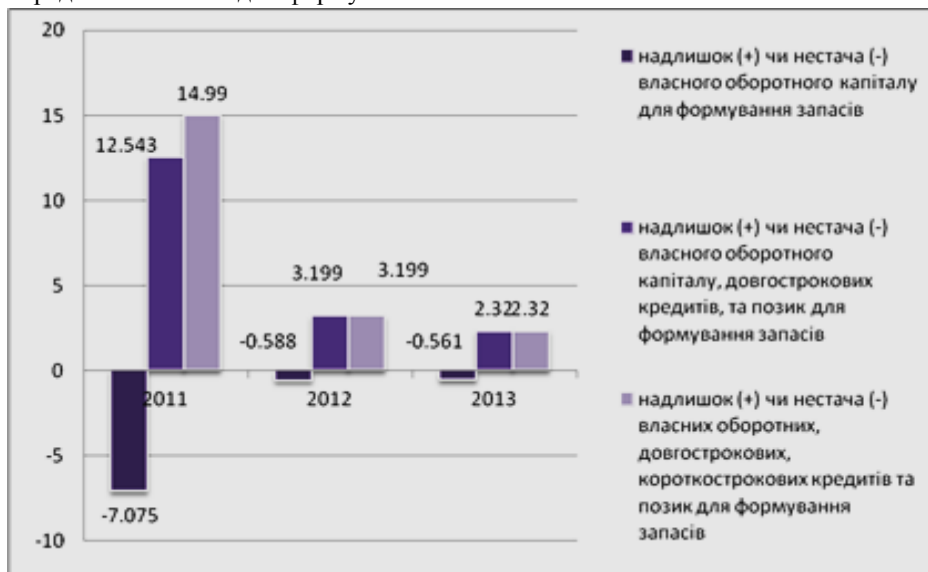

Рис. 2. Динаміка абсолютних показників стійкості підприємства.

У результаті проведених розрахунків можна зробити висновок, що дане будівельне підприємство характеризується нормальним станом фінансової стійкості.

Окрім абсолютних показників, використовують також систему часткових (відносних) показників як критерію характеристики фінансової стійкості.

Такими показниками виступає комплекс коефіцієнтів, наприклад, коефіцієнти автономії,

концентрації позичкового капіталу, співвідношення позикового та власного капіталу, фінансової залежності та інші. Значення цих коефіцієнтів привінюються до оптимальних, в результаті чого можна зробити висновок щодо стану фінансової стійкості підприємства.

Для досліджуваного будівельного підприємства ПАТ «УКБМ» було розраховано деякі з таких коефіцієнтів, рис. 3.

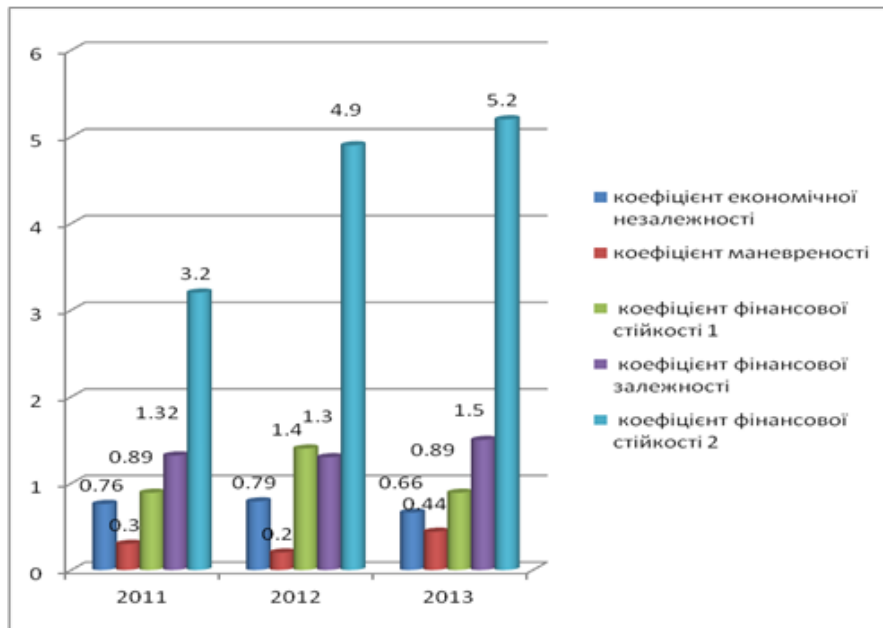

Рис. 3. Динаміка відносних показників стійкості підприємства

Прирівнявши значення цих коефіцієнтів до нормативних, можна підтвердити висновок з попередніх розрахунків, що стан фінансової стійкості досліджуваного підприємства є нормальним. А також, що це підприємство є повністю платоспроможним.

Як зазначалося раніше, однією з ознак ступеня фінансової стійкості є урахування рівня ліквідності оборотних активів. Такий аналіз характеризує рівень захищеності основної діяльності, який є в підприємства на даний момент і яким можна скористатися на випадок форс-мажорних обставин [1]. Він здійснюється за допомогою певних показників, головними з яких вважаються коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої (проміжної) та поточної ліквідності.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, скільки грошових одиниць обігових коштів припадає на кожен грошову одиницю короткострокових зобов'язань. Визначається, як відношення поточних активів до поточних пасивів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість і визначається як відношення грошових коштів до поточних пасивів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховують як відношення різниці поточних активів та запасів до поточних пасивів [5].

Проте недоліком діагностики рівня фінансової стійкості підприємства за допомогою системи прийнятих показників є те, що вони не дають можливості повною мірою виявити причину зміни фінансового стану підприємства. Основною причиною цього є моніторинг даних

балансу підприємства лише за звітний період. Хоча таким чином цей моніторинг допомагає оцінити рівень управління фінансовими ресурсами за період, що передує звітному.

Для забезпечення продуктивного функціонування фінансово-економічних елементів будівельного підприємства потрібно вести постійний контроль факторів, що впливають на фінансову стійкість:

- становище підприємства на ринку товарів;
- виробництво та випуск дешевої продукції, що користується попитом;
- потенціал підприємства у діловій співпраці;
- рівень залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів;
- наявність неплатоспроможних дебіторів;
- ефективність господарських та фінансових операцій.

Дати характеристику рівню захищеності основної діяльності, що є у будівельного підприємства або яким можна скористатися у випадку непередбачуваних обставин, можна за допомогою величини запасу фінансової стійкості. Вона визначає захищеність кредиторів та постачальників від можливої несплати коштів за розрахунками.

Запас фінансової стійкості характеризують:

- поріг рентабельності;
- зона безпеки;
- показники операційного, фінансового, операційно-фінансового левериджу.

Висновки. Фінансова стійкість будівельного підприємства – комплексна ознака, що залежить від багатьох факторів і характеризується системою показників, що відображають реальні та потенціальні його можливості. Існує велика кількість методів

аналізу стану фінансової стійкості, основні з яких наведено в даній статті. Проаналізовано їх позитивні сторони та недоліки. Проведено аналіз фінансової стійкості на прикладі реального будівельного підприємства. Наведено основні фактори впливу на стан фінансової стійкості підприємства.

Отже, ефективність управління фінансовими ресурсами лінійно залежить від усвідомлення реального стану здатності будівельного підприємства протистояти негативним факторам впливу, зберігати оптимальне співвідношення між величиною власного за позикового капіталу та нарощувати свій фінансовий потенціал в умовах економічної самостійності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2009. — 328 с.
2. Буряк Л.Д., Вакуленко Є.В., Куліш А.П. та ін. Фінанси підприємств: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 165 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч. посіб. — Житомир: ПП «Рута», 2003. — 680с.
4. Грачев А.В. Методология оценки финансовой устойчивости предприятия в динамике. Автореферат дис. к.э.н. — М., 2013.
5. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. — 2-ге вид., стереотип. — К.: МАУП, 2001. — 152 с.
6. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 488 с.
7. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. — К.: Знання, 2004. — 654 с.
8. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. — К.: Міленіум, 2003. — 160 с.

АННОТАЦИЯ

В статье представлены основные приемы анализа состояния финансовой устойчивости строительного предприятия, приведены основные показатели, по которым реализуется такой анализ.

Ключевые слова: финансовая устойчивость предприятия, хозяйствующий субъект, ликвидность, оборотные активы, строительное предприятие.

ANNOTATION

The article presents the basic techniques of analysis of financial viability, it offers the main indicators on which this analysis is realized.

Keywords: financial stability of a company, liquidity, current assets, a construction company.

УДК 339.138:658

М.М. Синиця, КНУБА, м. Київ

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Визначено склад ресурсного потенціалу будівельного підприємства. Запропонований перелік показників, які дозволяють оцінити рівень ресурсного потенціалу. Встановлений зв'язок між ресурсним потенціалом будівельного підприємства та його генеральною стратегією.

Ключові слова: будівельне підприємство, ресурси, показник, потенціал, склад, стратегія

Економічне становище України сьогодні можна охарактеризувати загостренням проблеми щодо економії ресурсів. Саме раціональне використання наявних ресурсів матеріально-технічних, трудових, природних, фінансових тощо дає можливість отримати перевагу над конкурентами, а відтак зайняти кращу ринкову позицію. Сукупність наявних ресурсів формують можливості будь-якого підприємства, зокрема й будівельного, тобто його потенціал.

Необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємств на будівельному ринку ставить принципово нові задачі до розроблення моделей раціонального використання наявних ресурсів та виявлених резервів. За рахунок ефективного управління наявними ресурсами будівельне підприємство може вирішити ряд нагальних проблем, зокрема підвищити свою конкурентоспроможність.

Сучасна економічна наука під сукупністю ресурсів суб'єкта господарювання, котрі є в його розпорядженні та які характеризують можливість даної соціально-економічної системи з реалізації цілеспрямованої діяльності з урахуванням впливу факторів екзо- та ендогенного характеру розуміє ресурсний потенціал підприємства [1]. У цілому поняття потенціал варто розуміти, як «наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальну структуру та вміння раціонально їх використати для досягнення поставленої мети» [2].

Саме раціональність має бути основною умовою використання будь-яких ресурсів. На рис. 1 представлена загальна структура можливих ресурсів, котрі формують потенціал будівельного підприємства [1]. На основі вказаного на рис. 1 набору складових може бути запропонований набір критеріїв, котрі дозволяють оцінити фак-